

et andet Spørgsmaal er, om det i og for sig vil være kjønt at gjøre det. Jeg vil for mit Vedkommende sige, at det er Noget, der strider imod min Følelse, at man foreslaar at anvende Kommunitetets Midler til et saa rent Statsformaal som Universitetet. Væde Medlemmer ville forstaa, hvad jeg mener, naar jeg siger, at det vilde stride imod en vis Pietetsfølelse, hvis man t. Ex. foreslog at anvende Kommunitetets Midler til saadanne Statsøiemed som Jernbaner eller Kanoner, og jeg siger, at det strider ganske paa samme Maade imod min Følelse at anvende disse Midler til Universitetet, fordi jeg ikke er i Tvivl om, at der er en meget væsentlig Forskjel mellem Kommunitetets Midler og Universitetets Midler. Der er den Forskjel, at Universitetet een Gang for alle er en Statsanskaffelse, det er et direkte Statsøiemed, som forfølges ved Universitetets Drift, et Statsøiemed, som, fra den finantzielle Side set, er ganske i samme Grad et Statsøiemed som f. Ex. Postvæsenet, Jernbanevæsenet eller Slikt. Jeg skal ikke undersøge, om det rent abstrakt taget er nødvendigt, at Universitetets Drift har denne Karakter, men i alt Fald for et lille Land vil det være naturligt, og her tillands er der jo ingen Tvivl om, at Universitetet har den Stilling, at Forsølgelsen af Universitetets Øiemed er Forsølgelsen af et rent Statsøiemed. Men anderledes forholder det sig med Kommunitetets Midler. Kommunitetets Midler ere ganske vist isølge deres Oprindelse af samme Beskaffenhed og isølge deres Tilstand, hvorunder de henligge, i samme Stilling som den, hvorunder Universitetets Midler henligge, men isølge Øiemedet med dem ere de forskjellige fra Universitetets Midler. Kommunitetets Midler ere af en legatarisk Beskaffenhed. Det er en Velgjørenhedsag. De ere henlagte først til Underhold af 100 fattige Studenter, der ere, som det staar i Fundatsen, under Tryk af Armod. Utsaa dette er et helt andet Øiemed. Det er Noget, som slet ikke er Statsøiemed. I hvilken Grad man end vil mene, at Staten skal understøtte Fattige, tror jeg dog ikke, at Nogen vil paastaa, at det ganske i Almindelighed taget skalde være et Statsøiemed at underholde fattige Studenter eller andre fattige Folk, der søge at udvide deres Rundskabsmasse eller søge at blive lærde Mænd. Det er ikke et Statsøiemed paa samme Maade, som Universitetetsøiemedet er det, og derfor siger jeg, at der kan være særdeles gode Grunde og ligesvem et Pietetsfølelse, som kunne lede os til at bevare Kommunitetets Midler. Jeg mener, at vi skulle lade dem ligge hen, fordi de have denne eiendommelige Beskaffenhed, og fordi de have dette Moment af Velgjørenhed, som der er noget Støpende i at slaas en Streg over, medens man derimod for Universitetetsmidlernes Vedkommende maa sige, at der ikke er Spor af et saadant Hensyn at tage der. De have et rent og klart Statsøiemed. Nu er jeg enig med Kommissionen

i, at man ogsaa kan faae for Meget af det Gode, og at det ikke var henfigtsmæssigt, om man vilde anvende Kommunitetets Midler i deres Helhed til fattige Studenter, som vare under Tryk af Armod. Der er en Grændse der, som ogsaa jeg fuldtud anerkjender. Men saa siger jeg: lader os anvende disse Midler til Fremme af analoge Formaale. Det er mig kjært, at det er kommet til, at vi under den nuværende ærede Kultusminister have gjort et Skridt, som jeg anser for det ene rigtige her. Lader os altsaa ikke anvende Kommunitetets Midler til det rene Statsøiemed, at drive Universitetet eller Slikt, men lader os anvende dem til Formaale, som maa erkjendes for at ligge udenfor Statens direkte Øiemed. Lader os fremme Udviklingen af Undervisningen og Lærdommen paa andre Omraader. Der er jo mange fattige Mennesker, som studere ved Institutter, der ere analoge med Universitetet. Der er mange fattige Mennesker, som søge en Lærdom, der ligger udenfor, hvad man her kalder „den lærde Dannelsen“. Nutildags kræves der jo Lærdom i ganske andet Omfang og paa ganske andre Omraader, end man tidligere, da Kommunitetet blev oprettet, havde Die for, og det forekommer mig, at der omkring paa Finantsloven ere ikke faa Poster, som netop sigte til at fremme slige Øiemed, vedrørende Literatur, Industri, Teknik og Slikt, som overordentlig passende kunde faae deres Plads netop paa Kommunitetets Konto, og at det netop vilde være en med Kommunitetets egenlige Øiemed fuldstændig analog Anvendelse af dets Midler. Det er altsaa det, som jeg kunde ønske Kommunitetets Midler anvendte til, og derfor er der, for at jeg skal gjentage det, noget Støpende for mig i at konfiskere disse Midler til Fremme af et saa rent Statsformaal som Universitetet. At man har gjort det tidligere, betyder for mig aldeles Intet. Det beviser kun det, at Kommunitetet har været under et svagere Bærgemaal end Universitetet. Det, at Universitetet tidligere har tilrevet sig betydelige Summer af Kommunitetets Midler, beviser, at Universitetet har været stærkt, men beviser ikke, at der var gode Grunde dertil, og endnu mindre, at Universitetet havde Ret til at gjøre det, og det er ingen Grund til at fortsætte paa denne Vej, naar man erkjender, at den ikke er den rigtige. Utsaa heller ikke for dette Punkts Vedkommende, for den Rolle, som Kommunitetet spiller i dette Lovforslag, har jeg Grund til at glæde mig over Forslaget. Jeg ønsker ikke, at Kommunitetets Midler paa denne Maade skal lægges under Beslag til Universitetets Fornødenheder.

Resultatet af disse Bemærkninger blive jo ganske vist, at, naar jeg skulde samle de Punkter, som jeg er enig med Lovforslaget i, vilde jeg være noget i Forlegenhed; thi jeg ser egentlig ikke, at der er Noget, som jeg overhovedet kan erkjende for at være enten nyttigt for Samsundet i sin Helhed eller nødvendigt for, at Universitetets Øie-